

Mewnosod cathetr balw̃n dwbl er mwyn ysgogi'r cyfnod esgor mewn merched beichiog nad ydynt wedi cael toriad cesaraidd yn flaenorol

Gorffennaf 2015

Beth mae NICE wedi'i ddweud?

Mae mewnosod [cathetr balw̃n dwbl](#) er mwyn [ysgogi'r cyfnod esgor](#) mewn merched beichiog nad ydynt wedi cael toriad cesaraidd yn flaenorol yn ddigon diogel ac yn gweithio'n ddigon da i'w ddefnyddio yn y GIG.

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Dylai eich gweithiwr iechyd proffesiynol esbonio'r hyn y mae cael y driniaeth hon yn ei olygu yn llawn a thrafod y manteision a'r risgiau posibl â chi. Dylech hefyd gael gwybod sut i gael rhagor o wybodaeth am y driniaeth. Dylai hyn oll ddigwydd cyn i chi benderfynu a ydych am gael y driniaeth hon ai peidio.

Y cyflwr

Mae'r cyfnod esgor yn broses naturiol sy'n dechrau ar ei ben ei hun fel arfer. Ond, weithiau mae angen ei ddechrau yn artiffisial; gelwir hyn yn 'gyfnod esgor a ysgogwyd'. Yn fwyaf cyffredin, caiff y cyfnod esgor ei ysgogi am fod dyddiad geni disgwylidig y baban wedi mynd heibio, neu oherwydd bod risgiau i iechyd y fam neu'r baban. Fel arfer, mae cyfnod esgor a ysgogwyd yn fwy poenus na chyfnod esgor digymell, ac mae'n fwy tebygol y bydd angen analgesia epididwrol a chymorth i eni'r baban.

Defnyddir amrywiol ddulliau i annog y serfics i ymledu, ac felly ysgogi'r cyfnod esgor. Mae'r rhain yn cynnwys meddyginiaethau o'r enw prostaglandinau (geliau neu dabledi a gaiff eu gosod yn y fagina), trwythiad o gyffur o'r enw ocsitosin, dulliau llawfeddygol a dulliau mecanyddol (megis cathetrau balw̃n sengl). Weithiau, gosodir toddiant heli yn y gofod o amgylch y baban yn y groth ar yr un pryd ag y caiff y cathetr ei osod.

Mae NICE wedi ystyried defnyddio [cathetr balw̃n dwbl](#) fel opsiwn triniaeth arall.

Gall NHS Choices (www.nhs.uk) a [gwybodaeth NICE i'r cyhoedd am ysgogi'r cyfnod esgor](#) fod yn fan da i gael gwybod mwy.

Y driniaeth

Nod defnyddio cathetr balŵn dwbwl yw helpu i ysgogi'r cyfnod esgor drwy achosi i'r serfics feddalu ac ymledu. Fel arfer, gwneir hyn gyda'r fam yn gorwedd ar ei chefn, yn aml gyda'i choesau mewn gwartholion. Gosodir sbecwlwm sterilaidd yn y fagina, er mwyn gallu glanhau'r serfics gan ddefnyddio antiseptig. Wedyn, gosodir y cathetr fel bod un balŵn yn yr wterws ac un yn y fagina. Caiff y balwnau eu llenwi yn araf am yn ail gan ddefnyddio toddiant heli. Pan fydd y balwnau wedi'u llenwi'n llwyr ac yn eu lle y naill ochr i'r serfics, caiff y sbecwlwm ei dynnu. Caiff pen y cathetr ei atodi â thâp i du mewn y forddwyd.

Gadewir y ddyfais yno am hyd at tua 12 awr. Caiff y fam a'r baban eu monitro yn ystod y driniaeth. Os bydd y cyfnod esgor yn dechrau, os daw'r ddyfais allan, os bydd y dyfroedd yn torri, neu os ymddengys fod y baban yn dioddef, caiff y balwnau eu gwagio a thynnir y ddyfais. Os na fydd y cyfnod esgor yn dechrau, caiff y dyfroedd eu torri'n artiffisial a dechreuir trwythiad ocsitosin.

Manteision a risgiau

Pan edrychodd NICE ar y dystiolaeth, penderfynodd fod mewnosod cathetr balŵn dwbwl er mwyn ysgogi'r cyfnod esgor mewn merched beichiog nad ydynt wedi cael toriad cesaraidd yn flaenorol yn ddigon diogel a'i fod yn gweithio'n ddigon da i'w ddefnyddio yn y GIG. Roedd y naw astudiaeth a ystyriwyd gan NICE yn cynnwys cyfanswm o 2262 o gleifion.

Yn gyffredinol, dangoswyd y manteision canlynol:

- meddalu'r serfics mewn 96% o ferched, sy'n debyg i'r ganran pan gaiff balŵn sengl ei ddefnyddio
- dim cynnydd o ran nifer y toriadau cesaraidd, neu lai ohonynt
- esgor yn ddigymell drwy'r fagina o fewn 24 awr mewn 69% o ferched
- profiad geni cadarnhaol yn achos bron i 90% o ferched.

Dangosodd yr astudiaethau fod y risgiau sy'n gysylltiedig â chathetr balŵn dwbwl yn cynnwys:

- cyfangiadau gormodol yn yr wterws mewn 5% o ferched, ond roedd hyn yn llawer llai na'r ganran gyda gel prostaglandin (17%)
- curiad y galon yn peri pryder mewn 2% o fabanod, ond roedd hyn yn llawer llai na'r ganran gyda gel prostaglandin (15%)
- y babi yn wynebu'r ffordd anghywir yn achos dwy ferch, y bu'n rhaid i un ohonynt gael toriad cesaraidd
- y cortyn yn llithro, gan arwain at doriad cesaraidd yn achos un ferch
- gwaedlif ar ôl geni mewn 5% o ferched, nad oedd yn fwy cyffredin na chyda'r dulliau eraill
- anaf i'r llwybr geni yn achos un ferch o gymharu â phump merch a gafodd gel prostaglandin
- twymyn yn ystod y cyfnod esgor yn achos wyth merch
- haint yn achos pedwar baban
- mwy o boen gyda'r balŵn dwbwl na chyda'r cathetr balŵn sengl ond llai o boen na chyda'r gel prostaglandin.

Dywedwyd wrth NICE hefyd am risg arall bosibl: oedi rhwng dechrau'r cyfnod esgor a geni'r baban.

Os hoffech wybod rhagor am yr astudiaethau, gweler y [canllaw](#). Gofynnwch i'ch gweithiwr iechyd proffesiynol esbonio unrhyw beth nad ydych yn ei ddeall.

Cwestiynau i'w gofyn i'ch gweithiwr iechyd proffesiynol

- Beth yn union yw'r driniaeth hon?
- Beth yw'r manteision posibl i mi neu fy maban?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi a'm baban? A allai'r driniaeth wneud i ni deimlo'n waeth?
- A oes triniaethau eraill ar gael?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydynt o ddigwydd?
- Pa ofal y bydd ei angen arnaf i ac ar fy maban ar ôl y driniaeth?
- Beth sy'n digwydd os aiff rhywbeth o'i le?

- Beth allai ddigwydd os na chaf y driniaeth?

Ynglŷn â'r wybodaeth hon

Mae [canllawiau ymyriadau](#) NICE yn rhoi cyngor i'r GIG ar ddiogelwch triniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio.

ISBN: 978-1-4731-1407-4